

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خاوران
مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

معاونت پژوهش

استان اصفهان مؤسسه فاطمه زهرا (سلام‌الله‌علیها)

عنوان:

مؤلفه‌های اخلاقی اقتصاد مقاومتی و راهکارهای تقویت آن

استاد راهنما:

سرکار خانم مریم سادات نبوی میبدی

نگارنده:

بتول حاتمی

سال تدوین:

۱۴۰۳

تحمیدیه:

وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا عَرَفْنَا مِنْ نَفْسِهِ، وَ أَلْهَمَنَا مِنْ شُكْرِهِ، وَ فَتَحَ لَنَا مِنْ
أَبْوَابِ الْعِلْمِ بَرُّوْبَيْتِهِ، وَ دَلَّنَا عَلَيْهِ مِنَ الْإِخْلَاصِ لَهُ فِي تَوْحِيدِهِ، وَ جَنَّبَنَا مِنَ
الْإِلْحَادِ وَ الشَّكِّ فِي أَمْرِهِ.
حَمْدًا نَعْمُرُ بِهِ فَيَمُنْ حَمْدُهُ مِنْ خَلْقِهِ، وَ نَسْبِقُ بِهِ مَنْ سَبَقَ إِلَى رِضَا وَ
عَفْوِهِ.

و همه ستایش‌ها مخصوص خداست که وجودش را به ما شناساند
و شکرش را به ما الهام کرد و درهای دانش را به پروردگاری‌اش به روی
ما گشود و ما را بر اخلاص و رزی در یکتایی‌اش راهنمایی کرد و از
انحراف در دین و تردید در دستورش، دور داشت.

خدا را ستایش می‌کنم، ستایشی که با آن، در گروه ستایشگران از
بندگان زندگی کنم و با آن ستایش بر هر که به خشنودی و گناه
بخشی‌اش، پیشی بسته، سبقت گیرم.

تقدیم به:

تمام آنچه پیش روی شماست نه حاصل زحمات من؛ بلکه نتیجه عنایت ایزد منان است که به واسطه لطف بی‌پایانش مرا یاری کرد تا شاید بتوان گامی کوچک در جهت معارف و اخلاق اقتصاد اسلامی برای رسیدن به اقتصاد مقاومتی بردارم. برای همین، این تلاش را تقدیم به پیشگاه با عظمتش می‌کنم و چون هر تلاش کوچک و بزرگی در برابر کمال خداوند جل جلاله بی‌مقدار است، دست به دامن چهارده معصوم علیهم السلام می‌زنم، باشد خداوند جل جلاله این فعالیت حقیر را به واسطه این انوار مطهر علیهم السلام بپذیرد و ثواب آن را نثار روح پرفتوح شهدای عزیز مخصوصاً شهدای راه خدمت می‌نمایم.

تقدیر و تشکر:

سپاس و ستایش مر خدای را عز وجل که آثار قدرت او بر
چهره روز روشن، تابان است و انوار حکمت او در دل
شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما
شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمری و فرصتی
عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم
و معرفت بیازماید.

پایان نامه سطح سه خود را به همسر خوبم تقدیم
می کنم که در مسیر ناهموار زندگی، واژه صبر را برایم
به تصویر کشید و برق امید چشمانش، چراغ دلم را
روشن کرد و تشکر از اساتید و تمام دوستان و پدر و
مادر و فرزندان عزیزم که مرا در این راه یاری نموده اند.
از خداوند متعال برای ایشان و مدیریت محترم
مدرسه فاطمه زهرا علیها السلام و معاونت پژوهش، طلب خیر
در دنیا و آخرت را دارم.

- (۱۵۲) طبرسی، رضی الدین، مکارم الأخلاق، چاپ: ۶، بیروت: منشورات الأعلمی للمطبوعات، ۱۴۹۲ق.
- (۱۵۳) طباطبائی، محمدحسین، المیزان فی تفسیر القرآن، چاپ: ۵، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۸ش.
- (۱۵۴) طبری، ابی جعفر محمد، تاریخ الطبری، چاپ: ۱، بیروت: دار الفکر، ۱۴۱۸ق.
- (۱۵۵) عیاشی، محمد بن مسعود، تفسیر العیاشی، تهران: چاپخانه علمیه، ۱۳۸۰ش.
- (۱۵۶) فخر رازی، محمد بن عمر، التفسیر الکبیر، چاپ: ۳، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۲۰ق.
- (۱۵۷) فرزانه، احمد، نهج الشهاده، چاپ: ۱، قم: مؤسسه نشر و فرهنگ اهل البيت، ۱۴۰۳ق.
- (۱۵۸) فراهیدی، خلیل بن احمد، العین، چاپ: ۲، قم: مؤسسه دارالهجره، ۱۴۱۰ق.
- (۱۵۹) فیومی، احمد بن علی، مصباح المنیر، چاپ: ۳، قم: هجرت، ۱۳۸۳ش.
- (۱۶۰) قمی، محمدرضا، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، چاپ: ۱۲، قم: دار الغدير، ۱۳۸۱ش.
- (۱۶۱) قرضاوی، یوسف، دورالقیم و الأخلاق فی الإقتصاد الإسلامی، چاپ: ۱، بیروت: مؤسسة الرسالة، ۱۴۱۷ق.
- (۱۶۲) کاشانی، فتح الله بن شکرالله، تفسیر کبیر منهج الصادقین فی إلزام المخالفین، تهران: کتاب فروشی اسلامی، ۱۳۴۰ش.
- (۱۶۳) مجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار، چاپ: ۴، قم: الاسلامیه، ۱۳۸۶ش.
- (۱۶۴) مسکویه رازی، ابوعلی، تهذیب الاخلاق و تطهیر الأعراق، چاپ: ۱، قم: انتشارات بیدار، ۱۳۸۱ش.
- (۱۶۵) معلوف، لويس، المنجد، چاپ: ۱، قم: ذوی القربی، ۱۳۸۰ش.
- (۱۶۶) موسوی خمینی، روح الله، سر الصلاة: معراج السالکین و صلوة العارفين، چاپ: ۱۶، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۹۴ش.
- (۱۶۷) _____، تحریر الوسیله، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۹۹ش.

۱۶۸) محمد بن نعمان، ابوحنیفه، دعائم الاسلام و ذکر الحلال و الحرام و القضايا و الأحكام، چاپ: ۲، قاهره: دارالمعارف، ۱۳۸۳ق.

۱۶۹) متقی هندی، علاءالدین، کنز العمال فی سنن الأقوال و الأفعال، چاپ: ۱، قم: دارالحديث، ۱۲۷۴ق.

۱۷۰) مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، چاپ: ۱، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد، ۱۳۶۸ش.

۱۷۱) مریدی سیاوش، نوروزی علیرضا، فرهنگ اقتصادی، چاپ: ۱، تهران: نگاه، ۱۳۷۳ش.

۱۷۲) مجتبی، مهدی، فرهنگ اصطلاحات کار و تأمین اجتماعی، چاپ: ۱، تهران: مؤسسه کار و تأمین اجتماعی، ۱۳۷۲ش.

۱۷۳) نوری طبرسی، حسین، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، چاپ: ۱، قم: آل البيت لإحياء التراث، ۱۳۶۹ش.

۱۷۴) نسائی، احمد، سنن النسائی، چاپ: ۱، خراسان رضوی: مکتبه البشری، ۱۴۰۰ش.

مقاله‌ها:

۱۷۵) ابوالحسنی اصغر، رحیمی رحمت‌الله، «تأثیر ارزش‌های اخلاق در اقتصاد با تأکید بر نظریه شهید صدر»، پژوهشکده شهید صدر، نشریه اخلاق، شماره ۱۹، ۱۳۸۹ش.

۱۷۶) انصاری، باقر، «مفهوم مبانی و لوازم آزادی اطلاعات»، نشریه: نامه مفید، دوره ۱۳، شماره ۶۱، ۱۳۸۶ش.

۱۷۷) امرایی ایوب، علی‌خانی غلامرضا، نادمی یونس، «رهیافتی بر تبیین قناعت و نقش آن در اقتصاد مقاومتی از دیدگاه قرآن کریم و روایت‌ها»، فصلنامه علمی ترویجی اقتصاد مقاومتی، سال دوم، شماره ۴، ۱۳۹۶ش.

۱۷۸) احسانیان ساجده، عزیز پورشوبی علی‌اکبر، علیپور مالک، «بررسی خلاقیت در تولید محصولات جدید»، مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، سال سوم، شماره ۲۹، ۱۳۹۹ش.

- ۱۷۹) باقری علی، موسوی مصطفی، «مفهوم‌شناسی اقتصاد مقاومتی و تبیین نقش و جایگاه آن در دوران پساتحریم»، فصلنامه سیاست‌های مالی و اقتصادی، شماره ۲۴، ۱۳۹۷ش.
- ۱۸۰) بنی سعید منا، زمانیان معصومه، خلیلی میلاد، «ارتباط اخلاق و اقتصاد»، سومین کنفرانس بین‌المللی توانمندسازی جامعه در حوزه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۶ش.
- ۱۸۱) پیغامی، عادل، «اقتصاد مقاومتی»، ماهنامه آموزشی اطلاع‌رسانی معارف، شماره ۹۳، ۱۳۹۳ش.
- ۱۸۲) حسینی، رضا، «معیارهای عدالت اقتصادی از منظر اسلام (بررسی انتقادی نظریه شهید صدر)»، نشریه: اقتصاد اسلامی، دوره ۸، شماره ۳۲، ۱۳۸۷ش.
- ۱۸۳) خوچانی رامین، سودانی کوثر، «اخلاق اسلامی و محیط کسب‌وکار»، نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی، شماره ۲۰، ۱۳۹۶ش.
- ۱۸۴) درودی، حسین، «اقتصاد مقاومتی از نگاه دین»، نشریه: رادیو، شماره ۶۸، ۱۳۹۱ش.
- ۱۸۵) دیوید، باتلر، «بررسی مؤلفه‌های اخلاقی در اقتصاد»، مجله اقتصاد اسلامی، دوره ۱۲، شماره ۳، تهران، ۱۳۹۳.
- ۱۸۶) رجایی، محمدکاظم، «معیارهای عدالت اقتصادی»، مجله: اقتصاد بانکداری، شماره ۲۹، ۱۳۹۴ش.
- ۱۸۷) _____، «ویژگی‌های بازار اسلامی در نظریه و عمل»، نشریه: معرفت اقتصادی، سال دوم، شماره ۳، ۱۳۸۹ش.
- ۱۸۸) رعایایی مهدی، داودآبادی فراهانی محسن، «بررسی اصل عدالت در حکمرانی اقتصادی مبتنی بر نظریه شهید صدر (با تأکید بر عدالت توزیع)»، فصلنامه تحقیقات بنیادین علوم انسانی، دوره ۷، شماره ۱، ۱۴۰۰ش.
- ۱۸۹) سمیعی نسب، مصطفی، «تحلیل وظایف اقتصادی دولت جهت تحقق عدالت اقتصادی در الگوی ایده‌آل اقتصاد اسلامی»، نشریه: معرفت سیاسی، سال اول، شماره ۲، ۱۳۸۸ش.
- ۱۹۰) سیف، الله مراد، «مفهوم‌شناسی امنیت اقتصادی»، نشریه: آفاق امنیت، شماره ۹، ۱۳۸۹ش.

- ۱۹۱) سبحانی نژاد مهدی، افشار عبدالله، «اصلاح الگوی مصرف با تأکید بر نقش آموزش در مدیریت مصرف انرژی»، دوره ۱، شماره ۲، ۱۳۸۹ش.
- ۱۹۲) سیدی نیا، اکبر، «مصرف و مصرف‌گرایی از منظر اسلام و جامعه‌شناسی اقتصاد»، فصلنامه علمی پژوهشی اقتصاد، شماره ۳۴، سال نهم، ۱۳۸۸ش.
- ۱۹۳) شریعت‌نژاد علی، مهدی‌خانی فرناز، «شناسایی شاخص‌ها و پیامدهای رهبری استثمارآمیز در سازمان‌های دولتی با رویکرد Fcm»، نشریه: پژوهش‌نامه مدیریت تحول، سال پانزدهم، شماره ۲، ۱۴۰۲ش.
- ۱۹۴) طاهری سرشنیزی، اسحاق، «بنیادشناسی اقتصاد مقاومتی با تأکید بر سخنان امام خامنه‌ای»، نشریه: دوفصلنامه اندیش نامه ولایت، دوره ۱، شماره ۲، ۱۳۹۴ش.
- ۱۹۵) طاهری، محمود، «الگوی مصرف در اسلام»، مجله: مبلغان، شماره ۱۲۰، ۱۳۸۸ش.
- ۱۹۶) غلامرضایی، علی‌اصغر، «مبانی مصرف‌گرایی در دنیای جدید و اصول مصرف در اسلام با تأکید بر رسانه ملی»، مجله: پژوهش‌های ارتباطی، سال هفدهم، شماره ۱، ۱۳۸۹ش.
- ۱۹۷) فراهانی فرد، سعید، «کارکرد اقتصادی دین اسلام (توزیع ثروت و درآمد)»، فصلنامه علمی قبسات، دوره ۲۲، شماره ۸۶، ۱۳۹۶ش.
- ۱۹۸) فرمehنی فراهانی محسن، همتی‌فر مجتبی، «تبیین مبانی اصول و روش‌های اصلاح الگوی مصرف با تأکید بر متون اسلامی»، فصلنامه علمی پژوهشی تربیت اسلامی، دوره ۵، شماره ۱۰، ۱۳۸۹ش.
- ۱۹۹) فتوره بنایی، امین، «اقتصاد و اهمیت آن از دیدگاه دین اسلام»، فصلنامه مطالعات راهبردی علوم انسانی و اسلامی، شماره ۱۳، ۱۳۹۷ش.
- ۲۰۰) قلی‌پور، سمانه، «بررسی و تبیین نقش و عملکرد نظام آموزش و پرورش در اصلاح الگوی مصرف با تأکید بر تجربه سایر کشورها»، مجله: مؤسسه بررسی الزامات، سیاست‌ها و راهکارهای اصلاح الگوی مصرف، دوره ۱، ۱۳۸۸ش.
- ۲۰۱) موسوی، میثم، «اصول کلی حاکم بر تولید از دیدگاه امام علی (ع)»، نشریه: اقتصاد اسلامی، دوره ۴، شماره ۱۶، ۱۳۸۳ش.

- ۲۰۲) منصوری حیدر، قربی محمدجواد، «پژوهشی در معنا و مفهوم اقتصاد مقاومتی در جمهوری اسلامی ایران»، مجله: سیاست دفاعی، سال بیست و پنجم، شماره ۹۷، ۱۳۹۵ش.
- ۲۰۳) ملک علیپور غلامرضا، پور پیر محمد، «تبیین مقایسه‌ای سیاست اقتصاد مقاومتی با دیگر مکاتب»، شماره ۵۱، ۱۳۹۱ش.
- ۲۰۴) مصباحی مقدم، غلامرضا، «اقتصاد مقاومتی؛ مفهوم، ضرورت، ظرفیت‌ها، راه کارها و الزامات آن»، ماهنامه و اطلاع‌رسانی معارف، شماره ۹۳، ۱۳۹۱ش.
- ۲۰۵) میلانی، جمیل، «اقتصاد مقاومتی و خودباوری ملی، فرصت‌ها و چالش‌های تحقیق آن»، مجله اقتصادی، شماره ۸ و ۷، ۱۳۹۸ش.
- ۲۰۶) نظری، حسن آقا، «عدالت اقتصادی از نظر افلاطون، ارسطو و اسلام»، نشریه: اقتصاد اسلامی، سال چهارم، شماره ۱۴، ۱۳۸۳ش.
- ۲۰۷) هادوی، علی‌اصغر، «رابطه اخلاق و اقتصاد بر اساس الگوی نظام‌مندی معرفت‌های اقتصادی»، شماره ۶۷، ۱۳۹۶ش.
- ۲۰۸) هاشمی زنور، ساناز، «خالقیت و نوآوری از دیدگاه قرآن و احادیث»، نشریه: قرآنی کوثر، شماره ۲۹، ۱۳۸۷ش.
- ۲۰۹) یوسفی، احمدعلی، «عدالت اقتصادی»، نشریه: اقتصاد اسلامی، شماره ۱۷، ۱۳۸۴ش.

پایان‌نامه:

- ۲۱۰) افخمی، مرتضی، رقابت ناسالم در محیط خانوادگی در قرآن و حدیث، دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه قم، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، قم، ۱۳۹۹ش.

سایت:

(۲۱۰)

<https://khamenei.ir/>

(۲۱۱)

<https://www.mehrnews.com/>